

Vender glavna zasluga gre močevi, kateri je vse vodil, grofa Hohenwarthu. On je kot minister uže pred 10 leti dovolil Poljakom posebnega ministra pri cesarji, tudi Čehom ga je hotel dati. On je vse vodil modro, opazno, zmerno in trdno, pod njegovim vodstvom dospemo do zaželene konečne zmage, on je zastopnik nazorov, kateri so združevali vse 3 klube.“ Grof Hohenwarth je odgovoril, „da ti nazori niso le njegovi, ampak vseh navzočih in zato upa, da prodero do popolne zmage“. Ob 8. uri zvečer so se razšli poslanci in se podali domov, da se jeseni okrepljeni vrnejo k novemu delovanju. Naši slovenski, štajerski poslanci, gosp. baron Goedel, g. Mih. Herman in g. dr. Vošnjak so volilcem lani danej besedi zvesti ostali ter grofa Hohenwartha vseskozi podpirali in nam tako dognali, da so bile resolucije o slovenskem podučnem jeziku v pripraviščih in srednjih šolah sprejete. Bodi prisrčna zahvala in slava vsem!

Knez Al. Liechtenstein o sedanjem šolstvu.

III. Tretja napačnost pri novem šolstvu mi je ona, vsled katere se narodnim pravicam ne ustreza, kar je veliko krivo nemirom in prepričkom med avstrijskimi narodi. Deželni šolski svet ima vse šolstvo v posameznih deželah v svojej oblasti. Zatorej bi uže postava sama bila morala skrbeti v deželah, kder prebivata po dva naroda, za to, da nebi mogel deželni šolski svet svoje oblasti zlorabiti jedne narodnosti v korist drugej pa na kvar. Žali Bog, za to se ni skrbelo in torej vidimo mnogo krivice prihajati na dan. Na Českem na primer šteje deželni šolski svet samo 5 Čehov, a 17 Nemcev, to pa takšnih, ki veljajo kot najstrastnejši strankarji in vodje nemško-liberalne stranke. To se je kmalu tudi prikazalo na svetlo. Za nemško dečo so v vsakem kotu stavili šole, množili razrede, med tem ko so pri českem prebivalstvu povsod ovire delali. L. 1877 je ovi deželni šolski svet za nemške šole iz deželne blagajnice posodil 195.000 fl. za česke pa samo 29.000 fl. čeravno je Čehov v deželi 5krat več, kakor pa Nemcev. Vsled takšnega strankarskega samovoljstva imajo sedaj Čehi 600 učilnic in 1000 razredov v primeri do Nemcev premalo.

Jednake krivice godijo se tudi Slovencem. Ob nemškeje meji želijo Slovenci sami, naj bi se v šolah učilo nekaj nemški, ker je znanje tega jezika ondi potrebno. Toda ovo potrebo uporabljajo sedaj v tako brezpametno in posilno ponemčevanje, da se Slovenci po vsej pravici pritožujejo. Kajti le pomislimo sledeče: novih učiteljev dobivajo Slovenci iz učiteljskih pripravnišč v Mariboru in Ljubljani. Toda v teh šolah je učni jezik nemščina. Prihodnji učitelji se tedaj niti materinščine ne morejo pravilno naučiti niti se njej privaditi, da bi potem uspešno podučevali. Noveji čas imajo v Gradci na nemškem učiteljski za učiteljice nemških deklet, katerim dajejo 2 uri na teden nekaj

slovenskih besed naučiti se, da jih potem k slovenskim otrokom potisnejo, akoravno se tem ženskam o slovenskem podučnem jeziku nikoli še prav sanjalo ni. Ob nemškeje meji je v Irazrednih šolah slovenskih uže v pol letu nemščina predpisan predmet, ko s tem vender druga ne dosežejo, nego da otroke motijo in zadržujejo v prvem najpotrebnejšem podučevanju. Nemški narod, kojemu prištet biti sem jaz ravno tako ponosen, kakor kateri bodi izmed tukajšnjih nemških gospodov, je v Avstriji številen in močen dovolj, da zamore mirnljubnim slovanskim sodržavljanom pravičen biti (Dobro, na desnici). Nam res ni treba sebe pomnoževati in krepiti s ponemčenjem drugih narodov, ko bi to tudi še mogoče bilo. Ali to sedaj niti mogoče ni. Sedanji ponemčevalci so se za 1000 let prepozno zglašili. Slovanski narodi probudili so se k novemu življenju; oni nam stojijo nasproti prerodeni, živahni in mladostni (Dobro, na desnici). Ako so se Nemci leži probudili k novemu življenju, ker niso imeli toliko opovir premagati, zato nesmejo nikakor zavidati, če se tudi sosedni narodi preroditi želijo, kar se bo, čeravno težeje, počasniše, a vender jednako gotovo zgodilo (Dobro, na desnici). Zato poudarjam, da se imajo in bodo tudi Slovencem narodne pravice v šoli priznale (Dobro, izvrstno, na desnici).

Gospodarske stvari.

Kmetijska napredovalna šola pri št. Juriji na južni železnici.

V. Dne 6. majnika smo napravili učenci 5. izlet v Šmarje. Poidoč smo se razgovarjali, kako bi se naj plevel zatiroval, namreč tako-le: Vsaki kmet naj pazi a) da se ne krmi plevel, kedar je zrelo seme v njem, b) da ne nastilja z njim, c) naj ga ne spravlja na gnojišče, d) naj ga ne meče v potoke, na pota ali ceste, kjer potem voda dozorelo seme ob času nagle vode ali plohe zopet na polja odnaša, e) naj ga meče na primeren kraj, da se posuši in potem seže ali pa vrže naj se na kompost, v kojem 3 leta leži, da zamore popolnem sprhneti, f) naj še nezreli plevel popiplje in na kompost spravi. Tako pa mora vsaki kmetovalec vestno delati, ker le vzajemno postopanje zamore pomagati vsem in vsakemu.

Skrbeti mora naposled kmetovalec za snažno brezplevelno seme. Ogledovali smo tudi cvetje sadnega drevja. Spoznali smo, da bo pri nas jablan letos malo ali zelo nič obrodila. Najšli smo namreč skoro v vsakem cvetu črva ali pa majhnega hrošča z rilčekom, kateri je v cvetu že prihodnji sad za letos pokončal. Vsaka jablan ima cvetje, katero se je v teh deževnih dnevih razvijalo, sploh od teh živalic pokončano. Cvetje hrušek pa je še dozda popolnem zdravo. — Govorili smo o žolnah, sovah, čuku in škvorcu in o koristi teh ptičev. Priporočali so nam g. učitelj varstvo teh ptičev